

Forsvarsministeren (Victor Gram): På den højtærede statsministers og egne vegne vil jeg gerne gøre følgende bemærkninger i anledning af den forespørgsel, der nu er blevet motiveret.

Den dansk-britisk-tyske NATO-øvelse, som sidste uge afholdtes i Nordjylland, har været genstand for større opmærksomhed, end de rent faktiske forhold berettiger til. Der var intet principielt nyt i øvelsens sammensætning, form eller gennemførelse. Derimod var den et led i en langt større sammenhæng i forbindelse med Danmarks og andre vesteuropæiske landes sikkerhedspolitik, således som denne blev etableret ved oprettelsen af NATO i 1949, ved optagelsen af Vesttyskland i NATO i 1955 og ved oprettelsen af enhedskommandoen i 1961-62.

Alle principielle beslutninger om Danmarks deltagelse i dette samarbejde er med et stort flertal og efter grundige overvejelser og drøftelser truffet her i tinget. Enhedskommandoen betød en praktisk udbygning af kommandosystemet. Den sikrede en effektiv ledelse af forsvaret af Danmark og adgangsvejene hertil, men betød også en udbygning af samarbejdet mellem de styrker af forskellige nationaliteter, som indgår i forsvaret af dette område, fortinsvis danske, britiske og tyske styrker.

Min forgænger gav under debatten i tinget om enhedskommandoen den 7. december 1961 udtryk derfor ved bl. a. at anføre, at alle tre værn og såvel danske som tyske styrker skulle deltage i det fælles forsvar, hvorfor det måtte være naturligt, at denne indsats blev koordineret og indøvet i fredstid. Den daværende udenrigsminister udtrykte under samme debat den samme opfattelse ved at give udtryk for, at man gennem øvelser sikrer sig, at samarbejdet kan fungere i praksis.

Både før og efter etableringen af enhedskommandoen har der inden for området været gennemført en fælles øvelsesvirksomhed. Der har gennem de sidste år i en række tilfælde været afholdt flåde- og flyveøvelser i NATO med deltagelse af danske, tyske og andre NATO-landes styrker. Under sådanne øvelser har også tyske flådestyrker anløbet danske havne, og i enkelte tilfælde har tyske flyvereskadriller med dertil hørende personel

og udstyr under øvelsen været placeret på danske flyvestationer.

Det øvelsesmæssige samarbejde mellem danske og tyske hærstyrker har delvis dannet en undtagelse, idet øvelserne i alt væsentligt har været henlagt til tysk område. Det har her drejet sig om et ikke ubetydeligt antal øvelser med deltagelse af ret betydelige danske styrker.

På dansk område har samarbejdet været begrænset til øvelser mellem danske hær-enheder og tyske amfibieenheder, hvorunder mindre tyske enheder har opereret på dansk jord. Fælles NATO-øvelser med tysk deltagelse inden for enhedskommandoens område er altså ikke noget nyt, men har i praksis fundet sted gennem adskillige år, således som det også måtte forudsættes ved udbygningen af NATOs kommandoorgan.

Den dansk-britisk-tyske øvelse i sidste uge må ud fra denne rent faktiske udvikling betragtes som et naturligt led i effektiviseringen af vort fælles forsvar, og jeg har svært ved ud fra denne synsvinkel at finde nogen begrundelse for den sensationsprægede omtale, vi har set tilløb til, end-sige de outrerede demonstrationer, vi så i forbindelse med øvelsen.

Jeg forstår og respekterer de følelser, der med rette kan næres, når minderne fra den tyske besættelse vækkes til live hos dem, der følte besættelsen mest direkte. Ingen af os, der oplevede besættelsesårene, glemmer så let, hvad vi dengang oplevede. Vi er et frit folk med ret til at have en mening og give udtryk for den også ved fredelige demonstrationer, men der er et langt spring herfra og til den uantagelige form for demonstration, som nogle få halv- eller helprofessionelle demonstranter udøvede under øvelsen, og som førte til oprin, der for vor egen værdigheds skyld ikke burde være forekommet og ikke bør tolereres. Eksplosionsbranden i Randers var afslørende for, hvilke voldelige midler visse elementer øjensynlig havde til hensigt at bringe i anvendelse under dække af en i øvrigt almindelig, fredelig meningstilkendegivelse. Det ville være meget beklageligt, om de uværdige oprin, fremkaldt af nogle få uansvarlige demonstranter, skulle komme til at stå som udtryk for mangel